

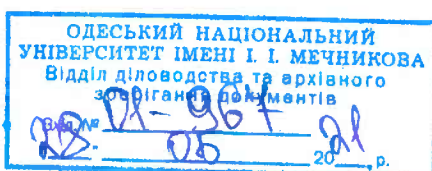
До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.051.010
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
65058, м. Одеса, вул. Французький бульвар, 24/26

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Геби Ганни Ігорівни на тему:
«Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри», що
подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 052 «Політологія»**

Дисертація Г. І. Геби присвячена аналізу та оцінці впливу ключових чинників розвитку дезінтеграційних процесів у Європейському Союзі. Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена викликами та загрозами розвитку європейської інтеграції, що загострилися у зв'язку зі фінансово-економічною та міграційною кризами у ЄС і виходом Великої Британії з інтеграційного утворення. Крім того, невизначеність ситуації в умовах коронавірусної пандемії, збереження проблеми напливу нелегальних мігрантів і біженців в Європу, а також посилення позицій партій євроскептиків у національних парламентах європейських країн можуть посилити дискусії щодо послаблення євроінтеграційних процесів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у дисертації проведено ґрунтовний науковий аналіз причин, наслідків і перспектив європейської дезінтеграції як процесу, що є протилежним євроінтеграції, яка традиційно вивчається у наукових дослідженнях. Авторка роботи уточнила поняття «дезінтеграції» та її вплив на зовнішню і безпекову політику ЄС та держав-членів. Крім того, у дисертації набули подальшого розвитку дослідження, пов'язані зі впливом внутрішньо- та зовнішньополітичних чинників на європейські дезінтеграційні процеси і встановленням причинно-наслідкових зв'язків між Брекзитом та дезінтеграційними тенденціями у ЄС.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації, її теоретичний і методологічний рівень забезпечуються поєднанням сучасних методів дослідження, ґрунтовним аналізом джерел з проблематики дисертації і широким оглядом теорій інтеграції, а також вагомністю фактологічної бази наукової праці.

Авторка довела, що соціально-економічні і політико-бюрократичні внутрішні дезінтеграційні чинники ЄС дійсно послаблюють європейську єдність та її подальший розвиток, проте дослідженні кризові явища не здатні у найближчій перспективі спровокувати розпад ЄС. Відзначимо, що вивчення Брекситу як причинно-наслідкового елементу дезінтеграції показало, що негативний досвід виходу з ЄС може навіть стримати посилення європейських дезінтеграційних процесів. Авторкою також зроблено висновок, що міграція викликає у Європейському Союзі низку додаткових соціально-економічних проблем та загострює міжкультурні і міжетнічні протистояння, а обговорення шляхів подолання міграційної кризи загострює суперечності між європейськими країнами та порушує їх солідарність, що потенційно може посилити дезінтеграційні процеси у ЄС. Водночас, зазначається, що керівництву ЄС вдалося призупинити розгортання міграційної кризи, тому зроблено припущення, що міграційний чинник все таки не стане передумовою розпаду об'єднання.

Додамо, що аналіз російської політики як чинника дезінтеграційних тенденцій у ЄС показав, що посилення російської пропаганди у Європі хоча і не призведе до цілковитого розпаду об'єднання, проте здатне послабити єдність інтеграційного утворення і сприяти уповільненню євроінтеграційних процесів. При цьому авторка доводить, що США відіграють важливу роль у процесах європейської інтеграції та не зацікавлені у розпаді ЄС, проте США намагаються зберегти власний вплив у Європі, що частково може не співпадати з позицією європейців.

Сформульовано загальний висновок, що на європейську безпеку і політику ЄС та окремих його держав-членів впливає значна кількість

дезінтеграційних чинників, проте на даний час Євросоюз не перебуває у стані формального розпаду навіть за умови послаблення європейської солідарності, оскільки Євросоюз неодноразово демонстрував здатність пристосуватися до кризових явищ, тому дисертантка відзначає, що перспективи дезінтеграції ЄС виглядають малоімовірними.

Необхідно наголосити на практичному значенні дисертаційної праці, зібраному фактологічному матеріалі та поданих висновках і положеннях, які можуть бути використані для подальших наукових досліджень у сфері міжнародних відносин і політології, застосовані у процесі практичного здійснення євроінтеграційної політики України, а також враховані у діяльності державних і політичних інституцій.

Дисертація виконана у рамках наукової теми кафедри міжнародних відносин Факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова: «Глобальні, регіональні та локальні чинники формування сучасної системи міжнародних відносин», яка зорієнтована на аналітичне забезпечення діяльності урядових і неурядових організацій України. Результати напрацювань і особистої участі Г.І.Геби у цих дослідженнях викладено у 7 публікаціях в українських і зарубіжних наукових фахових виданнях, а також у працях, що додатково відображають наукові результати дисертації і були представлені у доповідях на міжнародних і науково-практичних конференціях.

Аналіз тексту дисертаційної роботи свідчить про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі подано посилання на відповідні джерела при використанні ідей, розробок, тверджень і відомостей, а також надано достовірну інформацію про результати наукової роботи, використані методи дослідження і джерела інформації.

Відзначаючи високий рівень методологічної та прикладної розробки проблематики дослідження, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження і побажання:

По-перше, на нашу думку, було б доречно приділити увагу такому актуальному чиннику як коронавірусна пандемія, розглянувши його вплив на можливість посилення дезінтеграційних процесів у Європейському Союзі більш детально;

По-друге, вважаємо доцільним у контексті дослідження додатково надати авторське бачення щодо ризиків впливу на європейську солідарність дискусій про можливість подальшого розширення Європейського Союзу на Схід, з огляду на створення Україною, Грузією та Молдовою окремого формату для об'єднання їхніх євроінтеграційних прагнень;

По-третьє, у роботі спостерігається акцент на дослідженні політичних чинників, які можуть призвести до послаблення ЄС, проте меншою мірою зосереджена увага на безпековому вимірі можливих дезінтеграційних процесів, що потребує ширшої авторської аргументації та окреслення можливих варіантів розвитку подій з огляду на спровоковану нестабільну безпекову ситуацію у країнах-сусідах ЄС;

По-четверте, Україна зараз перебуває на етапі становлення власної безпекової парадигми, тому можливо варто було б в окремий підрозділ виділити розкриття цього питання, оскільки на посилення дезінтеграційних процесів у ЄС також вплинули політико-безпекова дестабілізація в Україні і спроби ускладнити двосторонні україно-угорські та україно-польські відносини.

Водночас зазначені зауваження не впливають на високий науковий і прикладний рівень дисертаційної роботи, яка справляє позитивне враження актуальністю дослідження проблеми, логікою викладення матеріалу, сутністю і аргументацію висновків.

Висновок. Дисертаційна робота Г.І.Геби на тему: «Дезінтеграційні процеси в ЄС: політичні та безпекові виміри» виконана на високому науковому і прикладному рівнях, що знайшло відображення в обґрунтованих положеннях новизни та верифікованих висновках, які складають науковий підсумок дисертаційної праці, і відповідає всім вимогам Порядку підготовки здобувачів

вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, що висуваються до дисертацій, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія.

Офіційний опонент

**доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародної інформації**

Інституту міжнародних відносин

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Н. О. Піпченко

26.05.2021

